

CONSEIL BRUXELLOIS DES PERSONNES
EN SITUATION DE HANDICAP

BRUSSELSE RAAD VOOR PERSONEN
MET EEN HANDICAP

INITIATIEFADVIES

**Slotopmerkingen van het Comité voor de rechten van
personen met een handicap van de Verenigde Naties
betreffende het rapport van België over de uitvoering
van het Verdrag van de Verenigde Naties over de
rechten van personen met een handicap
(2024)**

Advies aangenomen door de RPH op

18 december 2024

CONSEIL DES PERSONNES HANDICAPEES

Boulevard Bischoffsheim 26 - 1000 Bruxelles

Tél : 02/205.68.68 - brupartners@brupartners.brussels

www.brupartners.brussels/fr/conseil-des-personnes-handicapees

Context

De Brusselse Raad voor Personen met een Handicap (hierna “de Raad”) formuleert een reeks aanbevelingen en richt zich tot de beleidsverantwoordelijken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om hen aan te moedigen de slotopmerkingen¹ van het Comité van de Verenigde Naties voor Personen met een Handicap op te volgen. Deze werden gepubliceerd in september 2024.

Deze opmerkingen herhalen het belang van de uitvoering van het **Verdrag van de Verenigde Naties over de rechten van personen met een handicap** en hebben tot doel, een echte inclusie te garanderen in overeenstemming met **de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling (SDG's)**.

Handstreaming, wat bestaat uit het systematisch integreren van de rechten van personen met een handicap in elk beleid, moet centraal staan in de acties van de beleidsverantwoordelijken.

Advies

1. Algemene beginselen en algemene verplichtingen (artikelen 1 tot 4)

Het Comité voor de rechten van personen met een handicap stelt met bezorgdheid vast dat er geen harmonisatie is tussen de federale, gewestelijke en gemeenschapsregeringen wat betreft de definities van handicap en de aanverwante beleidsvoering.

De Raad beveelt de volgende **concrete acties** aan voor Brussel:

- **Zo snel mogelijk een Handstreamingplan goedkeuren voor de volgende legislatuur (2025-2030)** en de uitvoering ervan verzekeren, met name door financiering beschikbaar te stellen.
- **Financiering van de representatieve organisaties voor personen met een handicap** overeenkomstig Opmerking 7², opdat zij effectief kunnen deelnemen aan het besluitvormingsproces, om alle redelijke aanpassingen te dekken en om opleidingen te volgen om dit alles te verwezenlijken en om hen toe te laten om hun raadplegingen te verrichten.
- **Binnen Brussel een interministeriële conferentie (IMC) Handicap opzetten.**
- **Continue opleiding** voor overheidspersoneel **goedkeuren** over de rechten van personen met een handicap en handstreaming.
- **Een wettelijk kader uitwerken voor toegankelijke communicatie** om informatie te verspreiden op een duidelijke en toegankelijke manier.
- **Pleiten bij de andere federale en gefedereerde overheden** om de erkenning van personen met een handicap te harmoniseren op basis van het model van het Verdrag van de Verenigde Naties over de rechten van personen met een handicap.

¹ [CRPD/C/BEL/CO/2-3: Slotopmerkingen bij het tweede en derde periodiek rapport van België - Comité voor de rechten van personen met een handicap - | OHCHR](#)

² [Algemene opmerking nr. 7 \(2018\) over de participatie van personen met een handicap, met inbegrip van kinderen met een handicap, door tussenkomst van de organisaties, die hen vertegenwoordigen, aan de uitvoering van het Verdrag en aan de opvolging van de toepassing ervan.](#)

- **De toegang tot materiële hulp en dienstverlening verbreden** voor personen van wie de handicap erkend wordt na de leeftijd van 65 jaar.

2. Gelijkheid en non-discriminatie (artikel 5)

Het Comité voor de rechten van personen met een handicap beveelt aan om de bescherming tegen discriminatie te versterken, met inbegrip van meervoudige en gekruiste discriminatie, door de wetgeving op federaal en gewestelijk vlak te herzien en toe te passen.

De Raad beveelt de volgende **concrete acties** aan voor Brussel:

- **Invoering van een gecoördineerde wetgeving** en een centraal informatiepunt die personen met een handicap dezelfde rechten garanderen, ongeacht hun taalrol.
- **Organisatie van bewustmakingscampagnes**, enerzijds voor het grote publiek en anderzijds voor beroeps, om stereotypen en discriminatie van personen met een handicap te bestrijden en informatie te verstrekken over het recht op redelijke aanpassingen.

3. Toegankelijkheid (artikel 9)

Het Comité van de Verenigde Naties beveelt aan om officiële plannen op te stellen, met duidelijke vermelding van termijnen, bevoegdheden, budgetten en controlemechanismen, om het openbaar vervoer toegankelijk te maken voor personen met een handicap, in het bijzonder voor personen met aanzienlijke behoeften aan begeleiding, en om deze plannen uit te breiden naar alle vervoersmodi, met inbegrip van het spoor-, weg-, lucht- en zeevervoer.

Het Brussels gewest moet ervoor zorgen dat alle ruimten en gebouwen, die toegankelijk zijn voor het publiek (zoals vervoer, kantoren, gebouwen, gezondheidszorg, communicatie en informatie, huisvesting, enz.), voor personen met een handicap toegankelijk zijn.

De Raad herhaalt de aanbevelingen die hij heeft geformuleerd in zijn initiatiefadvies aan het einde van de legislatuur 2019-2024 over de strategische doelstellingen van de Regering inzake handstreaming³ en benadrukt nogmaals het belang van het vastleggen van een wettelijk kader om ruimten en gebouwen, die openstaan voor het publiek, toegankelijk te maken, ongeacht of het nieuwe, gerenoveerde of reeds bestaande gebouwen betreft. **De Raad** dringt aan op de uitvoering van de resolutie over de toegankelijkheid voor personen met een handicap van voor het publiek toegankelijke gebouwen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest⁴.

De Raad vraagt om een controlemechanisme in te voeren in samenwerking met de representatieve organisaties voor personen met een handicap dat sancties kan opleggen in geval van niet-naleving van toegankelijkheidsnormen.

³ <https://www.brupartners.A-2024-004-RPH-NL>

⁴ Resolutie betreffende de toegankelijkheid voor personen met een handicap van de gebouwen die openstaan voor het publiek in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ([A-606/2 van 9/11/2022](#)).

De Raad herhaalt tevens dat het belangrijk is om conformiteitsprocedures in te stellen om de toegankelijkheid van gebouwen, inclusief bestaande gebouwen, te garanderen, met name door een conformiteitsattest in te voeren dat vergelijkbaar is met het attest dat vereist is voor andere veiligheidsnormen⁵.

De Raad beveelt ook de invoering aan van een garantie op toegang tot woningen die aangepast zijn aan dringende behoeften voor personen die hierop reeds lange tijd wachten.

De Raad⁶ herhaalt zijn verzoek om de toepassing van strikte toegankelijkheidsnormen voor infrastructuur en openbare werken, met bijzondere aandacht voor de aanpassing van perrons, trappen, liften en andere faciliteiten aan de behoeften van personen met een handicap. Daarnaast benadrukt **de Raad** dat het belangrijk is om te blijven investeren in het toegankelijker maken van de MIVB en in regelmatige opleidingen voor bestuurders van het openbaar vervoer over de manier waarop zij personen met een handicap beter kunnen verwelkomen en bijstaan tijdens hun reis.

In dit opzicht roept **de Raad** op tot de volgende concrete acties voor het Brussels gewest:

- **Bepaling van een wettelijk kader** dat de toegankelijkheid van verplaatsingen en vervoer garandeert.
- **Vastlegging van een wettelijke deadline** voor het toegankelijk maken van de hele verplaatsingsketen.
- **Programmatische geleidelijke toegankelijkheid van voetgangerswegen en van het vervoersysteem in zijn geheel**, met korte en middellange deadlines en met de nodige financiële, technische en menselijke middelen.
- **Aanbod van een alternatieve manier van verplaatsingen** aan elke persoon die hindernissen ondervindt of niet in staat is om toegang te hebben tot het reguliere vervoersnetwerk.

4. Recht om niet te worden onderworpen aan uitbuiting, geweld en misbruik (artikel 16)

Artikel 16 van het Verdrag bepaalt met name dat de betrokken Staten alle passende wetgevende, bestuurlijke, sociale, educatieve en andere maatregelen treffen om personen met een handicap, zowel binnens- als buitenshuis, te beschermen tegen elke vorm van uitbuiting, geweld en misbruik, met inbegrip van de genderaspecten ervan.

De Raad steunt de aanbevelingen van de Verenigde Naties met het oog op de uitvoering ervan in het Brussels gewest:

- **Aan alle personen met een handicap** hun zelfbeschikking, eigen vertegenwoordiging en hun eigen keuzes **garanderen**, evenals de controle over hun eigen leven, met de nodige ondersteuning hiertoe (ondersteunde besluitvorming, toegang tot het gerecht, redelijke aanpassingen, opleidingen, juridische handelingsbekwaamheid, enz.).
- Het verstrekken van toegankelijke **informatie** over hoe geweld, inclusief gendergerelateerd geweld, te voorkomen, op te sporen en te rapporteren.

⁵ <https://www.brupartners.A-2024-004-RPH-NL>

⁶ <https://www.brupartners.A-2024-004-RPH-NL>

- **Toegang tot onafhankelijke klachtenmechanismen** en effectieve rechtsmiddelen, waaronder adequate schadeloosstelling en compensatie, inclusief onder de vorm van heraanpassingsmaatregelen.
- **Ervoor zorgen dat slachtoffers toegang hebben tot ondersteunende diensten**, waaronder begeleidingsmaatregelen, en worden opgevangen in centra voor slachtoffers van seksueel geweld of noodopvangcentra.
- **Erover waken dat slachtoffers van geweld, die in instellingen wonen**, beschermd worden tegen vergeldingsmaatregelen ingevolge de indiening van een klacht.

5. Autonoom leven en inclusie in de samenleving (artikel 19)

Artikel 19 van het Verdrag erkent het recht van alle personen met een handicap om in de samenleving te leven met dezelfde keuzevrijheid als andere personen, en vraagt om doeltreffende en passende maatregelen te nemen teneinde voor personen met een handicap het volledige genot van dit recht en hun volledige integratie en participatie in de samenleving te vergemakkelijken.

De Raad beveelt de volgende **concrete acties** aan voor Brussel:

- **Verhoging van de financiering** van diensten ter ondersteuning van zelfstandig en onafhankelijk wonen.
- Het recht op een budget, dat personen met een handicap opvolgt en hen toelaat om beroep te doen op persoonlijke assistenten **rehabiliteren, erkennen, wettelijk verankeren en consolideren** en ondersteuningsstructuren opzetten om hun zelfstandig leven te vergemakkelijken.
- **Een geleidelijk en in de tijd beperkt intersectioneel programma van de-institutionalisering opzetten**, met de nodige middelen en in nauwe samenwerking met personen met een handicap, met inbegrip van lokale diensten voor gezondheidszorg, onderwijs en vrijetijdsbesteding. Dit programma van de-institutionalisering moet twee luiken omvatten, enerzijds de openstelling van de instellingen voor de samenleving en anderzijds de ontwikkeling van aangepaste alternatieven buiten de instellingen.
- **Het aanbod van huisvesting in de samenleving aanzienlijk verhogen**, waarbij voorrang wordt verleend aan personen met een handicap die hun instelling wensen te verlaten (toegankelijk, aanpasbaar, aangepast, inclusief, communautair en handelingen van het dagelijkse leven), zowel in de private als in de publieke sector.

6. Vrijheid van meningsuiting en mening en toegang tot informatie (artikel 21)

Artikel 21 van het Verdrag bepaalt dat de betrokken Staten alle passende maatregelen nemen om te waarborgen dat personen met een handicap hun recht op vrijheid van meningsuiting en mening kunnen uitoefenen, met inbegrip van de vrijheid om op voet van gelijkheid met anderen en via alle communicatiemiddelen van hun keuze informatie en ideeën op te vragen, te ontvangen en door te geven.

Het Comité van de Verenigde Naties stelt met bezorgdheid vast dat overheidsinstanties, particuliere dienstverleners en de media te weinig informatie verspreiden in toegankelijke vormen, zoals makkelijk te lezen en te begrijpen taal, vereenvoudigde taal, ondertiteling voor doven en slechthorenden, gebarentaal, braille, audiobeschrijving, tactiele communicatie en augmentatieve en alternatieve communicatie.

De Raad beveelt de volgende **concrete acties** aan voor Brussel:

- **Een wettelijk kader opstellen** dat publieke entiteiten en diensten van algemeen nut, die algemene diensten aan het publiek verlenen, verplicht om met informatie onder toegankelijke vorm te communiceren.
- **Garanderen van de toegang tot fysieke loketten en fysieke personen** om administratieve formaliteiten te vervullen.
- **Waken over de naleving van de ordonnantie inzake digitale toegankelijkheid** door de instelling van regelmatige controles en van sancties.

7. Onderwijs (artikel 24)

Het Comité van de Verenigde Naties stelt met bezorgdheid vast dat het bestaande kader voor inclusief onderwijs weinig bepalingen bevat over toegankelijkheid, redelijke aanpassingen en individuele ondersteuning en hulp in de klas.

De Raad beveelt de volgende **concrete acties** aan voor Brussel:

- **Uitrollen van schoolinclusieplannen** om de schoolinfrastructuur aan te passen aan de specifieke behoeften van leerlingen met een handicap, met bijbehorende deadlines en financiering.
- **Versterken en uitbreiden van het aanbod van schoolvervoer** om de reistijd voor kinderen met een handicap te beperken om ook inclusief onderwijs te volgen.
- **De maatregel van persoonlijke assistenten ontwikkelen en implementeren** die steun en ondersteuning bieden aan kinderen met een handicap opdat zij zich in reguliere scholen zouden kunnen inschakelen door hen te ondersteunen bij het leren, mobiliteit en sociale interacties. Deze werken samen met het kind en zijn/haar ouders, de leerkrachten en de educatieve teams om de schoolomgeving aan te passen aan de specifieke behoeften van de leerling.
- **Herziening van het bedrag en de omvang van individuele steun**
- **Ervoor zorgen dat kinderen met een handicap op voet van gelijkheid met andere kinderen kunnen deelnemen aan spel-, recreatie-, vrijetijds- en sportactiviteiten, ook binnen het schoolsysteem.**
- **Persoonlijke ondersteuning toekennen** en aangepaste pedagogische middelen verstrekken om gelijke kansen te waarborgen.

8. Gezondheid (artikel 25)

Het Comité van de Verenigde Naties beveelt aan om een kader te creëren dat personen met een handicap in staat stelt om op een echt vrije manier en met kennis van zaken persoonlijke toestemming te geven voor elke medische procedure of ingreep, met name door hen onder toegankelijke vorm alle informatie over gezondheidszorg en behandelingen te verstrekken.

De Raad beveelt de volgende **concrete acties** aan voor Brussel:

- **Opleiding van de gezondheidswerkers** in de rechten van personen met een handicap en onderbouwde toestemming.
- **Aanpassing van de gezondheidsdiensten** om deze toegankelijk en betaalbaar te maken, en waar nodig financiële ondersteuning voorzien.
- Bevordering van een **zorgmodel dat gebaseerd is op respect en waardigheid**, geïntegreerd in het beleid inzake handistreaming.

9. Werkgelegenheid en tewerkstelling (artikel 27)

Het Comité van deskundigen van de Verenigde Naties moedigt een gelijke toegang tot de arbeidsmarkt voor personen met een handicap aan.

De Raad beveelt de volgende **concrete acties** aan voor Brussel:

- **Werkplekken** fysiek en technologisch **toegankelijk maken** om integratie te vergemakkelijken.
- **Verplichte quota instellen voor de aanwerving van personen met een handicap, zowel voor de overheidsdiensten als voor de privébedrijven**, naar het voorbeeld van de voorzieningen in Frankrijk.
- **Fiscale stimulansen invoeren voor bedrijven** die personen met een handicap in dienst nemen, evenals voor ondernemingen die uitbesteden aan bedrijven voor aangepast werk.
- **In Brussel een gecoördineerde wetgeving invoeren** die personen met een handicap dezelfde rechten garandeert, ongeacht hun taalrol.
- **Specifieke maatregelen ontwikkelen** voor ouder wordende werknemers met een handicap (mogelijkheid van een vroegere overgang naar vervroegd pensioen of pensioen als de evolutie van de handicap dat vereist).
- **Opzetten van programma's voor transitie naar regulier werk** voor personen met een handicap, in samenhang met handistreaming. **Ondersteuning van de transitie van werknemers van BAW, die dit wensen, naar inclusief werk.**
- **Opstellen van een inventaris van de situatie en een globaal, transversaal actieplan** gericht op het verhogen van de arbeidsparticipatie van personen met een handicap op de arbeidsmarkt.
- **De globale ondersteuning** voor werkzoekenden en werknemers met een handicap **ontwikkelen en versterken.**
- **Evaluatie en versterking van de steun voor tewerkstelling en jobbehoud** zonder impact op verworven rechten.

- **Beroepsopleidingen inclusiever maken** door systematisch redelijke aanpassingen in te bouwen.
- **Een wettelijk kader creëren voor specifieke beroepsopleidingen** die personen met een handicap toelaten om werk te vinden op de arbeidsmarkt.
- Een kwalitatieve keuze en een geslaagd inclusies traject mogelijk maken **door voor de specifieke en inclusieve opleidingen toereikende financiering te voorzien.**

10. Participatie aan het openbaar en politiek leven (artikel 29)

Het Comité van de Verenigde Naties beveelt de goedkeuring aan van een strategie ter bevordering van de effectieve participatie van personen met een handicap, in het bijzonder vrouwen met een handicap, aan het politieke en openbare leven, evenals in het kader van verantwoordelijke posities in de politieke en publieke sfeer.

De Raad beveelt de volgende **concrete acties** aan voor Brussel:

- **Opstelling van een wettelijk kader dat gericht is op het opleggen van toegankelijke communicatie** over alle politieke kwesties (kieswetgeving).
- **Ervoor zorgen dat stembureaus en verkiezingsprocedures toegankelijk zijn**, zodat iedereen zijn politieke rechten kan uitoefenen.
- **Beschikbaar maken van programma's en documenten** in toegankelijke vorm voor verkiezingen en openbare raadplegingen.
- **Aanmoedigen van de participatie** van personen met een handicap aan besluitvormingsposities in de politiek en in de gewestelijke instellingen.
- **Toegankelijk maken van elektronisch stemmen** voor personen met een handicap en garanderen van het stemgeheim.
- **Ervoor zorgen** dat personen met een handicap, die in een instellingen wonen, ook toegang hebben tot stemmingen, bijvoorbeeld door stembureaus te installeren in collectieve structuren of door mobiele stembureaus te voorzien.

11. Statistieken en inzameling van gegevens (artikel 31)

Het Comité van de Verenigde Naties stelt met bezorgdheid vast dat de beschikbare gegevens uiterst beperkt en moeilijk vergelijkbaar zijn, met name omwille van de verschillende definities van handicap, en betrekking hebben op verschillende beleidsterreinen, waardoor het moeilijk is om de vooruitgang vast te stellen die geboekt wordt door overheidsactoren, economische actoren en door de samenleving, en om verbanden te leggen tussen de verschillende gegevensbanken. Bovendien maakt het gebrek aan voldoende interpreteerbare kwantitatieve gegevens het moeilijk, zo niet onmogelijk, om het beleid en de maatregelen uit te werken die nodig zijn voor de toepassing van het Verdrag.

De Raad beveelt de volgende **concrete acties** aan voor Brussel:

- **Opname** van een hoofdstuk “personen met een handicap” in de statistieken, monitoring en in de boordtabellen, zodat het gewestelijk beleid zo effectief mogelijk kan worden uitgewerkt.

- **Implementeren van indicatoren inzake “mensenrechten”**, naar het voorbeeld van de indicatoren die door Eurostat worden gebruikt.
- **Onderverdeelde statistieken ontwikkelen** om rekening te houden met de diversiteit van handicaps (geslacht, leeftijd, soorten handicaps, soorten aanpassingen en noodzakelijke zorg).

Conclusie

De Raad is vastbesloten om de beleidsverantwoordelijken van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te begeleiden bij de verwezenlijking van deze aanbevelingen die gebaseerd zijn op de slotopmerkingen van het Comité voor de rechten van personen met een handicap van de Verenigde Naties.

Gesterkt door zijn expertise en advies stelt **de Raad** een nauwe samenwerking voor om te bouwen aan een samenleving waarin iedere burger is opgenomen en gerespecteerd.

Opdat deze visie werkelijkheid zou worden, is er nood aan een sterk beleid en voldoende middelen. **De Raad** vraagt aan de overheid om de vereiste middelen te voorzien om de verbintenissen in concrete en duurzame acties om te zetten. Handstreaming moet systematisch een prioriteit worden, waardoor Brussel tot een model kan worden van eerbied voor de mensenrechten en van inclusie voor allen.

*
* *